

Naisasialiitto Unioni ry kiittää mahdollisuudesta lausua tasa-arvovaltuutetun kertomuksesta.

Unioni pitää tärkeinä ja huomion arvoisina monia tasa-arvovaltuutetun nostamia teemoja, kuten koronakriisin sukupuolittuneita vaikutuksia, tasa-arvovaltuutetun toimivaltaa moniperusteisen syrjinnän suhteen, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden uusia haasteita, translaisäädännön uudistuksen ulottamista alaikäisiin, sukupuoliperusteiseen asevelvollisuuteen, kasvatuksen ja koulutuksen tasa-arvoa, samanarvoisen työn määritelmän lisäämistä tasa-arvolakiin ja lukuisia perhevapaaudistukseen ja sen toimeenpanoon liittyviä yksityiskohtia.

Kertomuksessa näkyy hyvin laajasti ja ansiokkaasti käsitelty raskaus syrjintä ja laajemminkin työsyryntää. Nämä ovat erittäin tärkeitä teemoja ja on hienoa, että tasa-arvovaltuutettu on niiden osalta työskennellyt. Samalla Unioni haluaa tuoda esille huolen siitä, että häirintää työpaikoilla ole lainkaan käsitelty. Häirinnän ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen on keskeinen tapa parantaa tilannetta työpaikoilla erityisesti moniperusteiselle syrjinnälle alttiiden työntekijöiden kannalta.

Naisasialiitto Unioni lämpimästi kannattaa tasa-arvovaltuutetun toimivallan laajentamista risteävien syrjintäperusteiden osalta. Tämä toimenpide osaltaan voisi helpottaa monimutkaisia risteävien syrjintäperusteiden perusteella tapahtuneiden syrjintätapausten selvittämistä. Kuten tasa-arvovaltuutettu kertomuksessaan toteaa: "Sukupuoli voi yhdistyä muihin eriarvoisuutta aiheuttaviin tekijöihin myös siten, että ne vain yhdessä johtavat syrjintään. Esimerkiksi epäedulliseen asemaan asettaminen uskonnollisiin tai kulttuurisiin syihin liittyvän huihin käytön takia koskee yksinomaan naisia ja synnyttää risteävän syrjinnän tilanteen. Myös esimerkiksi ikäsyryntä on useiden tutkimusten mukaan sukupuolittunutta niin, että sitä kokevat eniten iäkkäämmät naispalkansaajat." Tällaisissa tilanteissa tasa-arvovaltuutetun toimivalta olisi kipeästi tarpeen. Unioni kannattaa samalla lämpimästi tasa-arvovaltuutetun resurssien lisäämistä. Lisäresursseja tarvitaan sekä tilanteessa, jossa toimivaltaa laajennetaan että tilanteessa, jossa sitä ei tehdä, jotta tasa-arvovaltuutetulla on mahdollisuus valvoa mm. tasa-arvolain soveltamista koskevissa asioissa sekä valtuutetun resursointia vastaavasti. Resurssien lisäämistä tukee se, että valvonta laajenee tulevaisuudessa myös varhaiskasvatukseen piiriin.

Samoin Unioni kannattaa tasa-arvovaltuutetun kannemahdollisuutta omissa nimissään tasa-arvolain soveltamista koskevista asioista sekä valtuutetun resursointia vastaavasti.

Tasa-arvovaltuutetun huomioidut perhevapaiden vaikutuksesta tasa-arvon toteutumiseen ovat keskeisiä tasa-arvoa tavoiteltaessa. Perhevapaiden vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti naisiin, pidettyjen perhevapaiden vaikutus äidin palkkaan on suuri, isien palkkoissa laajasti vastaavaa ei näy, sillä isien pitämät perhevapaajaksot ovat tyypillisesti lyhyitä. Tällä kokonaisuudella on suuri merkitys myös eläkkeisiin ja naisten eläkkeet ovatkin keskimäärin viidenneksen miesten eläkkeitä pienempiä. Unioni haluaa korostaa lisäksi, että äitien laajasti pitämät isä pidemmät perhevapaat vaikuttavat myös lapsettomien naisten palkka- ja urakehitykseen, ellei perhevapaiden käyttöä saada tasattua vanhempien kesken. Perhevapaauudistus on tässä pääpiirteissään hyvä, mutta riittämätön askel. Seuraavaksi tulisi tarkastella kotihoidontuen rakenteellista muutosta.

Unioni kannattaa valtuutetun esillä nostamaa tasa-arvolain mukaisen hyvityksen soveltamisalan tulisi laajentamista koskemaan myös seuraavia syrjintätilanteita: syrjintä viranomaistoiminnassa, työhönottopäätöstä edeltävä syrjintä sekä sellainen vuokratyössä esiintyvä käyttäjäyrityksen syrjivä menettely, joka vaikuttaa työntekijän työn jatkumiseen, mutta korostaa, että työ on resurssoitava riittävästi. Ei siis voi olla niin, että työ lisääntyy, mutta resurssit eivät seuraa mukana.

Unioni pitää hyvänä suositusta siitä, että hyvitysseuraamus tulee ulottaa syrjintään, joka tapahtuu valintapäätöstä edeltävän työhönottoprosessin aikana.

Unioni kiittää, että valtuutettu on nostanut esille, että intersukupuolisten lasten kiireettömistä lääketieteellisistä toimenpiteistä tulee pidättäytyä, kunnes lapsella on mahdollisuus antaa tietoon perustuva suostumus. Oikeuksien tehokas toteutuminen olisi turvattava lain tasoisella sääntelyllä. Myös Unioni kannattaa sitä, että juridisen sukupuolen vahvistaminen ei saisi estää hedelmöityshoitojen saamista. Myös Unioni kannattaa alaikäisten huomioimista translaisäädännön uudistamisessa.

Unioni kiittää tasa-arvovaltuutettua sukupuolten tasa-arvon laajasta tarkastelusta ja hyvistä huomioista koulutukseen ja oppilaitoksiin liittyen. Unioni kannattaa tasa-arvovaltuutetun ajatusta siitä, että koulujen tulisi hyödyntää niissä kerättyä tasa-arvotietoa paremmin tasa-arvon edistämiseksi ja syrjinnän ehkäisyssä. Kiitos myös erityisestä huomiosta sukupuoleltaan moninaisten lasten ja nuorten häirintä- ja syrjintäkokemusten sekä hyvinvoinnin ja turvallisuuden tukemiseen sekä tyttöjen lisääntyneen pahoinvoinnin huomioimisesta. Myös Unioni pitää tärkeänä, että sukupuolinäkökulma otetaan huomioon tulevaisuudessa valtioneuvoston koulutuspoliittisessa selonteossa kuin myös koulutuksen ja kasvatuksen laadun arvioinneissa. Unioni pitää tasa-arvosuunnittelun velvoitteen ulottamista varhaiskasvatukseen tärkeänä ja näkee, että ehdotus lain muuttamiseksi ottaa hyvin huomioon lasten ikätasaisen osallistamisen suunnittelussa. Unioni on samaa mieltä siitä, että varhaiskasvatuksen työntekijöiden osaamista tasa-arvoon liittyen tulisi vahvistaa sekä perus- että täydennyskoulutuksessa. Kannatamme myös yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolain yhdenmukaistamista, jotta oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävä työ olisi mahdollisimman sujuvaa.